

Wiktor Hahn

"Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezji polskiej. Szkic", Antoni Euzebiusz Balicki, Kraków 1905 : [recenzja]

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 4/1/4, 348-349

1905

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

szczegółów. Pisze zwięźle, lecz jasno, zajmująco. Dla scharakteryzowania wybitniejszych dzieł przytacza z nich ważniejsze ustępy, zaopatrząc je w najniezbędniejsze objaśnienia. Nieraz też przytacza sądy krytyków literackich dosłownie, zwracając w ten sposób uwagę czytelnika na obszerniejsze opracowania historii literatury polskiej. Nowych poglądów naturalnie nie można szukać w książkach p. Ł., mają one jednak tę zasługę, że mogą zaznajomić ze skarbniami naszej poezyi warstwy, nie mające o nich nieraz żadnego wyobrażenia.

Wiktor Hahn.

Balicki Antoni Euzebiusz: Bolesław Śmiały i św. Stanisław Szczepanowski w poezyi polskiej. Szkic. Odbitka z „Echa przemyskiego“. Kraków. 1905., str. 2 nl. + 166 + 2 nl.

W literaturze naszej mamy stosunkowo bardzo mało rozpraw, omawiających pewne tematy, opracowywane przez rozmaitych pisarzy. Z rozpraw, uwzględniających tematy historyczne, znam tylko następujące: S. Tomkiewicza Barbara „Radziwiłłówna u historyków, w rzeczywistości i w poezyi“, Przegląd polski 1874 5., E. Deiches, „Halszka z Ostroga w dramacie i poezyi“ Kraków. 1891. Marrené-Morzkowska: „Wanda w poezyi polskiej“. Tygodnik ilustrowany 1899, jakoteż pod pewnym tylko względem dające się tutaj zaliczyć zestawienie W. Bełzy: „Sobieski w poezyi polskiej“. Lwów 1883. Na potrzebę podobnych zestawień zwróciłem już dawniej uwagę (w *Ateneum* 1901 II. s. 239), wykazując ważność takich porównawczych rozpraw.

Szczęśliwą więc myśl miał p. Balicki, zajmując się w swej rozprawie rozpatrzeniem, w jaki sposób pisarze nasi przedstawiali losy Bolesława Śmiałego; słusznie bowiem utrzymuje, że żadna inna osobistość historyczna nie obudziła tyle zajęcia wśród naszych poetów, co Bolesław Śmiały. W szeregu rozdziałów zastanawia się autor nad rozmaitemi opracowaniami tego tematu, poczynawszy od średniowiecznych hymnów, pieśni i litanii ku czci św. Stanisława aż do najnowszych utworów Wyspiańskiego i Rudnickiego. Jednym z ciekawszych rozdziałów jest rozdział trzeci, w którym autor mówi o zapomnianej epopei łacińskiej, napisanej prawdopodobnie przez ks. Stanisława Gołańskiego w r. 1730 p. n. „Boleslaus II. Rex Poloniarnm“ etc.. Zestawienie autora jest w ogólności sumienne i dosyć dokładne; z opuszczeń notuję następujące rzeczy:

Melesville (pseud. Duveyrier): *Boleslas ou les ruines de l'abbaye*, melodrame en 3 actes. Paris 1816.

Krasiński Zygmunt (?): Małgorzata z Zembocina. („Pisma“, wydanie Piniego, Lwów, 1904, t. V.).

J. I. Kraszewski: Boleszczyce. Warszawa 1877.

Rawita Fr. Na Krasnym dworze. Powieść historyczna z czasów pobytu w Kijowie Bolesława Śmiałego. Warszawa 1889.

Grajnert Józef: Jaśko Cholewa, powiastka histor. z czasów Bolesława Śmiałego. Poznań 1891.

Łabuński Józef: Bolko Szczodry, tragedia. Warszawa 1893.

Szyndler Fr. Bolesław II. Szczodry. Brody 1892.

Dzieduszycki W. Król Bolesław II., tragedia w 5 aktach. Misteryum. Lwów 1894.

Gliński K. Dwie moce, tragedia piastowska 1079 roku. Warszawa 1900.

Drucki-Lubecki H. Bolesław Śmiały. Tragedya. Warszawa 1901.

Miciński T. Król w Osyaku, w zbiorze: „W mroku gwiazd“, Kraków 1902.

Szalały W. Królewskie pacholę, Lwów 1903.

Nie wypisuje tutaj tych utworów, które są zestawione w bibliografii Estreichera s. v. „Bolesław Śmiały“, „Stanisław Szczepanowski“ itp., a których pan Balicki nie zna.

Zarzuć też można autorowi, że nie trzyma się ściśle układu chronologicznego i że przy utworach poetów po większej części nie podaje roku i miejsca wydania. Nie przytacza też autor z nielicznymi wyjątkami dotychczasowej literatury ocenianych utworów. Sądy estetyczne autora nie przynoszą nowych rezultatów, przeważnie obracają się w sferze zwykłych komunałów. Styl pretensjonalny, roi się od rozlicznych błędów gramatycznych i stylistycznych, których tylko nieznaczną część autor sprostował. Dla wygody czytelnika pożądanym byłoby skorowidz nazwisk autorów.

Wiktor Hahn.

Sinko Tadeusz: Szymonowicz i Kallimach. „Eos“ X. (1904) str. 138 – 146.

Autor wykazuje wpływ drugiego i trzeciego hymnu poety aleksandryjskiego Kallimacha, na dziewiątą sielankę Szymonowicza p. n.: „Kiermasz“ (od w. 71—136), ponadto wspomina na końcu rozprawy o zależności Klonowicza w „Żalach nagrobnych... na J. Kochanowskiego od t. z. „Epitafios Biona“. Wywody autora są słuszne, ale przedstawione w formie ciężkiej, niejasnej i w stylu nie zawsze po-